

DE EERSTE WERELDOORLOG IN GLABBEEK

Glabbek
Herdenkt!

100 jaar Grote Oorlog 2014-2018

VOORWOORD

Begin augustus 2014 was het 100 jaar geleden dat Duitsland ons land binnenviel, de start van een opeenvolging van vreselijke gebeurtenissen, de start van de Eerste Wereldoorlog, ook wel de Grote Oorlog genoemd. Ook Glabbeek, als kleine gemeente, werd niet gespaard. Zo werden er onder meer vele huizen in brand gestoken en burgers neergeschoten. En op 18 augustus 1914 werd er zwaar gevochten in de deelgemeente Bunsbeek, waarbij er vele Belgische soldaten sneuvelen. Ter herdenking van onze gesneuvelde soldaten en overleden burgers tijdens deze oorlog heeft het gemeentebestuur en de cultuurraad van Glabbeek een eervol herdenkingsprogramma uitgewerkt.

De hoogtepunten van de plechtige herdenkingsdag op 17 augustus 2014 waren: de eucharistieviering, de bloemenhulde aan het monument aan de kerk van Bunsbeek, de inhuldiging van het herdenkingsmonument aan het oorspronkelijk massagraf in de Lindestraat en de opening van het educatief oorlogspad 'De Lindeboomwandeling WO I'. De aanwezigheid van de vertegenwoordiger van de Koning, Luitenant-Generaal Claude Van de Voorde en de Ambassadeur van Duitsland, Doktor Eckart Curtz waren voor onze gemeente een hele grote eer.

Als gemeentebestuur willen we de herinnering aan de gruwel die zich nog maar 100 jaar geleden heeft afgespeeld in ons eigen dorp, levend houden. Het is onze democratische en menselijke plicht dat we zorgen dat ook zij die na ons komen, achterom kijken en lessen trekken. De geschiedenis moet voor onze kinderen en kleinkinderen een waarschuwing zijn voor de gevolgen van oorlogsgeweld. Vandaar deze herdenkingsbrochure met het verhaal over wat zich tijdens de Grote Oorlog in onze kleine gemeente heeft afgespeeld.

Peter Reekmans
Burgemeester

HET VERHAAL VAN DE OORLOGSGEBEURTENISSEN IN GLABBEEK

De Eerste Wereldoorlog vormt onmiskenbaar één van de meest donkere pagina's uit onze geschiedenis. Nooit eerder was oorlog immers zo brutaal en alomvattend. Nooit eerder werden er zoveel slachtoffers gemaakt, verspreid over zo'n groot gebied. In totaal vielen er naar schatting 9 miljoen slachtoffers tijdens de Grote Oorlog. Deze oorlog kostte aan 70.000 Belgen het leven, waarvan 42.000 soldaten en 28.000 burgers. De eerste maanden waren het dodelijkst, 52% van de burgerslachtoffers viel in de eerste anderhalve maand bij represailles. Er werden 70.000 huizen verwoest en 200.000 zwaar beschadigd. Ook 120.000 hectare landbouwgrond werd verwoest.

De Eerste Wereldoorlog brak in ons land uit op 4 augustus 1914, toen Duitse troepen de Belgische grens overstaken, waardoor voor heel wat landen officieel de Grote Oorlog begon. Nadat de Duitsers via Luik oprukten, kwamen ze al snel naar onze streek en werd door het Belgische leger de moeilijk over te steken Getevallei tussen Tienen en Halen gekozen als geschikte plek om een verdedigingslinie op te werpen. Het Belgische 22ste Linieregiment stond in voor de verdediging van een gebied van Bunsbeek in het Noorden tot net boven Tienen in het Zuiden. Het oorlogsverhaal van dit 22ste Linieregiment dat een belangrijke krijgsrol in onze gemeente en streek gespeeld heeft, begint eind juli 1914 in de Leopoldkazerne in Gent, de thuishaven van het regiment. Begin augustus 1914 werden ze naar deze regio gestuurd en lagen deze Belgische soldaten in Bunsbeek en omstreken. Zij waren gedreven om de vijand tegen te houden, met genegenheid werden zij door de gastvrije inwoners van Bunsbeek ontvangen, velen deelden met hen eten en drinken.

Het 22ste Linieregiment bestond uit 41 officieren en 2.182 soldaten, en richtte in Bunsbeek meerdere grote en kleine wachtposten, zogenaamde "Grandes Gardes en Petit Posts" op. De wachtpost in Schaffelberg GG3 en de wachtpost GG4 op het kruispunt van de Velp op de steenweg Tienen-Diest waren elk met enkele tientallen soldaten de belangrijkste verdedigingsposten in Bunsbeek. Vooral de locatie in Schaffelberg werd strategisch gekozen, omdat men van daaruit een goed zicht had op de komst van de Duitse troepen vanuit Oplinter. Tegenover hen stonden Duitse soldaten van de 6de Divisie van het 3de Legerkorps, de 35ste Brigade en een deel van het 31ste Infanterieregiment. Ruim 16.000 Duitse manschappen tegenover 2.223 Belgische soldaten. Onze soldaten keken aan tegen een overmacht van minstens 7 tegen één en moesten vooral voor tijdwinst zorgen, want hun opdracht was haast onmogelijk.

Onze gemeente werd voor het eerst getroffen op dinsdag 18 augustus 1914, met de komst van het Duitse leger vanuit Neerlinter en Oplinter dat marcheerde naar Bunsbeek, Schaffelberg en Glabbeek.

Dinsdag 18 augustus 1914 was een snikhete dag en bij het ochtendgloren werd al duidelijk dat de vijand zeer nabij was. Op de Schaffelberg bewaakten enkele tientallen Belgische soldaten er de voorpost GG3. Tegen de namiddag kregen ze versterking, maar velen vonden geen beschutting en lagen in het open veld. Rond de middag van 18 augustus 1914 barstte op de Schaffelberg

de strijd los tussen soldaten van het Belgische 22ste Linierregiment en het Duitse leger. Dit resulteerde in hevige gevechten met heel wat slachtoffers langs beide zijden, maar de overmacht van de Duitse troepen was te groot en rond 15u30 werd Schaffelberg overgenomen. Om 16u25 gaf Kolonel Guffens het bevel om terug te trekken richting Vissenaken, want onze jongens konden onmogelijk standhouden en vochten zich terugtrekkend richting Vissenaken. Het 2de Linierregiment dat gedurende heel de dag de achterhoede vormde aan de steenweg Tienen-Diest moest vooral de terugtrekking van het 22ste Linierregiment vergemakkelijken.

Duitse Ulanen

Deze gevechten op 18 augustus 1914, hier in onze gemeente, maakten duidelijk dat de vrede, die toen al lang in ons land heerste, ruw doorbroken werd. Voor ons kleine dorp was de balans van deze oorlogsdagen zeer groot. Naast de 30 gesneuvelde Belgische soldaten op Schaffelberg werden er in Bunsbeek door de Duitsers ook 5 burgers doodgeschoten, maar liefst 20 huizen in brand gestoken en ook de kapel op Boeslinter werd afgebrand. En vijf ondergedoken Belgische soldaten werden op 19 augustus 1914 in een tuin in Bunsbeek overmeesterd en gedood. In deelgemeente Kapellen sneuvelden 4 soldaten terwijl ze hun wachtpost verdedigden en werden er door de Duitsers twee burgers gedood, 4 woningen en een windmolen in brand gestoken. In Attenrode-Wever werden op 19 augustus 1914, na een treffen van een Belgische achterwacht te Attenrode met Duitse Ulanen, 2 Belgische soldaten en 10 Ulanen gedood. Hierna werden door de Duitsers 6 onschuldige burgers gefusilleerd en staken ze uit vergelding 17 huizen in brand. Dit was de drieste balans van twee dagen oorlogsleed in onze gemeente. Onze dorpen maakten zich op om hun doden te begraven. Elk slachtoffer kreeg een graf, elk graf gaf een rustplaats aan een persoon die elk een thuis en een familie had. Familieleden van winnaars en

Belgische soldaten.

Duitse soldaten nemen Belgische soldaten gevangen.

van verliezers treurden even erg om diegene die ze op 18 en 19 augustus 1914 in Glabbeekse velden verloren waren. Eén man speelde hierbij een zeer grote rol, de Tiense Rode Kruisverpleger Leonard Reynaerts. Hij slaagde erin om met een klein team van vrijwilligers groot werk te verrichten. Zij trokken onze velden in om de slachtoffers een laatste eer te bewijzen door hen op een menselijke manier te begraven. Onder de naam gemeentelijke ontgravingsdienst begonnen ze meteen na de gevechten aan hun opdracht. Later werd de benaming van dit team gewijzigd naar 'Le souverain du soldat Belge 18 août 1914, Service d'exhumation'. Wat zij toen deden, was

allerminst vanzelfsprekend, want uiteindelijk waren ze Belgen die in bezet gebied door de velden liepen op zoek naar gesneuvelde landgenoten. Er kwam met de Duitsers een subtiel compromis tot stand, zodat ze hun werk konden doen maar wel nauwlettend in het oog gehouden werden. Voor de nabestaanden waren Reynaerts en zijn team van onschatbare waarde. Door hun werk was van vele militairen nu bekend waar ze stierven en op welke plaats ze begraven lagen. Voor het rouwproces is het belang hiervan niet te onderschatten. Voor zijn inzet gedurende de hele oorlog kreeg hij enorm veel waardering van de plaatselijke bevolking en overheden. Men zag hem als een held met de schop als wapen.

Het massagraf in de Lindestraat waar op 18 augustus 1914 30 Belgische soldaten in begraven werden, speelt in de 100-jarige herdenking een zeer grote rol. Op deze plaats waar ooit een Lindeboom en een kruis stond, heeft het gemeentebestuur een nieuwe Lindeboom, ook wel vredesboom genaamd, geplant en een herdenkingsmonument geplaatst. Dit is een replica van het oorspronkelijke kruis van 100 jaar geleden. Ook al werden de 30 soldaten uit het oorspronkelijke massagraf herbegraven op de militaire kerkhoven van Sint-Margjete-Houtem, Grimde en Tienen, hun namen blijven onlosmakelijke herinneringen aan wat er zich hier op 18 augustus 1914 in Bunsbeek op de Schaffelberg afspeelde. De gemeentelijke Cultuurraad verzamelde heel wat informatie over dit massagraf, de burgerslachtoffers en de gesneuvelde soldaten in onze gemeente. Door de inhuldiging van dit nieuw herdenkingsmonument in de Lindestraat, de plaatsing van infoborden en de creatie van een educatief oorlogspad 'De Lindeboomwandeling' zetten we als kleine gemeente een belangrijke stap in de ontsluiting van dit lokaal oorlogserfgoed. Het vergroot niet alleen het historische verhaal van de Eerste Wereldoorlog, aangezien heel veel mensen zich misschien niet meer bewust waren van wat zich hier een eeuw geleden heeft afgespeeld. Het risico bestaat immers dat de komende generaties steeds minder en minder zouden te weten komen over deze donkere episode uit onze eigen geschiedenis, en dat willen we ten stelligste vermijden.

Oorspronkelijke Lindeboom en kruis aan het massagraf in de Lindestraat

Het nieuwe herdenkingskruis in de Lindestraat

Joseph Remi Swartenbroeck
Soldaat

°1882 Attenrode-Wever – †1914 Rumst

Joannes Carolus Boesmans
Soldaat

°1885 Attenrode-Wever – †1914 Nieuwpoort

Joannes Franciscus Vanderwaeren
Soldaat

°1892 Attenrode-Wever – †1918 Adinkerke

Petrus Wertoy
Burger

°1894 Attenrode-Wever – †1917 Meschede (D)

Gustavus Gooris
Burger

°1850 Attenrode-Wever – †1914 Wever

Augustinus Augustus Van Goidsenhoven
Korporaal

°1887 Attenrode-Wever – †1918 Moorslede

Josephus Van Goidsenhoven
Burger

°1848 Attenrode-Wever – †1914 Wever

Josephus Theophilus Swillen
Burger

°1900 Attenrode-Wever – †1914 Attenrode

Joannes Dormaels
Burger

°1839 Attenrode-Wever – †1914 Attenrode

Jozef Smets
Soldaat

°1892 Bunsbeek – †1918 Boesinghe

Frederik Deprez - Willems
Burger

°1840 Attenrode-Wever – †1914 Attenrode

Josephus Lambertus Vanstockstraeten
Burger

°1854 Attenrode-Wever – †1914 Attenrode

Guilielmus (Willem) Depre
Soldaat

°1893 Bunsbeek – †1914 Lampernisse

Eduard Joseph Vanautgaerden
Soldaat

°1893 Bunsbeek – †1914 Fort Cognelée

Hendrik Smolders
Burger

°1894 Bunsbeek – †1914 Bunsbeek

Jean Leonard Sandermans
Soldaat

°1888 Bunsbeek – †1915 Avranches (FR)

Lodewijk (Ludovicus) Depre
Burger

°1875 Bunsbeek – †1914 Bunsbeek

Joannes (Jean) Laermans
Burger

°1862 Bunsbeek – †1917 Faubourg de Namur

Lodewijk Laermans
Soldaat

°1891 Bunsbeek – †1915 Zuidschote

Maria Theofiel Eduard Degroot
Burger

°1888 Bunsbeek – †1914 Bunsbeek

IN MEMORIAM

MILITAIREN EN BURGERS

1914 - 1918

Petrus Jozef Alfons Laermans
Burger

°1878 Glabbeek – †1914 Bunsbeek

Carolus Triphon Vanhellemont
Soldaat

°1878 Glabbeek – †1918 Lamstedt (D)

Cornelis Herman Gincels
Oorlogsvrijwilliger

°1894 Glabbeek – †1918 St.-Jan (Ieper)

Juliaan Libersens
Soldaat

°1892 Glabbeek – †1918 Woumen

Julianus Degroot
Burger

°1853 Glabbeek – †1914 Glabbeek

Ernest Arnauts
Burger

°1878 Neerlinter – †1914 Glabbeek

Johannes Vangoidsenhoven
Gegevens onbekend

Glabbeek

Paul Swinnen
Adjutant

°1894 Glabbeek – †1918 Moorslede

Alexander Jozef Vanhellemont
Soldaat

°1886 Kapellen – †1918 Faverges (FR)

Franciscus Antonius Geysermans
Soldaat

°1893 Kapellen – †1914 Diksmuide

Gustavus Trompet
Burger

°1867 Meensel-Kiezegem – †1914 Aarschot

Bruno Albert Deherdt
Oorlogsvrijwilliger

°1893 Kapellen – †1916 Fontgombault (FR)

Herman Francois Armand Coeckelberghs
Oorlogsvrijwilliger

°1894 Kapellen – †1915 Ramskapelle

Richard Frans Frederickx
Oorlogsvrijwilliger

°1894 Zuurbeemde – †1918 Merkem

François Edmond Vandepoel
Soldaat

°1886 Zuurbeemde – †1914 Haacht

Auguste Victor Veulemans
Soldaat

°1893 Zuurbeemde – †1917 Avranches (FR)

Maria Berthilia Rondas
Burger

°1835 Zuurbeemde – †1914 Kapellen

Info: E. Denruyter

HERDENKING OP 17 AUGUSTUS 2014

Foto 1: Inhouding herdenkingskruis door Burgemeester Peter Reekmans en de vertegenwoordiger van de Koning –
Foto 2: Bloemenneerlegging door de Ambassadeur van Duitsland – Foto 3: Bloemenhulde namens de Koning –
Foto 4: Herdenking en inhouding van het herdenkingsmonument aan de Lindestraat

INHULDIGING LINDEBOOMWANDELING WO I

Glabbek
Herdenkt!
100 jaar Grote Oorlog 2014-2018

Sfeerbeelden van de opening van de Lindeboomwandelning WO I op 17 augustus 2014 met een theaterwandelning door de Glabbekse toneelverenigingen. De Lindeboomwandelning vertrekt aan het Parochiecentrum te Bunsbeek en kwam tot stand met dank aan de gemeentelijke Cultuurraad.

Glabbek Herdenkt kwam tot stand dankzij de inzet van meerdere verenigingen, gemeentediensten, defensie en vele vrijwilligers.